

Rádio dychovka a Adam Hudec predstavujú...

XXXII.- DH Sitňanka z B.Štiavnice

0. Zvučka relácie - 0,21´

Do nej hlas:

Rádio dychovka a Adam Hudec predstavujú. Dnes - dychovú hudbu Sitňanka. Hudba dohrá zvučku.

A.H.: Prijemný deň želá poslucháčom internetového Rádia dychovka Adam Hudec. Dnes Vám budeme hrať skladby DH Sitňanka z Banskej Štiavnice. A keďže Banská Štiavnica je známa v celom svete svojou bohatou baníckou históriou, dychová hudba z tohto mesta nemôže začas inak svoj program, ako piesňami s baníckou tematikou, kde sa spomína známy Hanzo, rôzne banícke nástroje a zmes baníckych piesní má názov Na baňu klopajú. Prijemnú pohodu s dychovou hudbou Sitňanka. 0,36

1. Na baňu kolopajú Ľud./arr.M.Hlaváček 3,23 (MP3)

A.H.: Zmesou baníckych piesní, ktoré pre Sitňanku upravil čerstvý držiteľ Ceny Karola Pádivého Miloslav Hlaváček - sa vám predstavila druhá najstaršia dychová hudba na Slovensku, ktorá má sídlo v Banskej Štiavnici. Spolok dychovej hudby Sitňanka má predchodcov v dychovej hudbe Rudných baní - Banská Štiavnica. Písomne podložené dôkazy o existencii baníckej dychovky sú z roku 1841. Vtedy vznikla na Vindšachte (dnes Štiavnické Bane) banícka kapela podniku Horná Bieber štôlna. Muzikanti nadviazali na slávne tradície banskoštiavnických trubačov, tzv. turnerov, ktorí tu hrali už v roku 1365.

O vzniku a pôsobení baníckej dychovky vo Vindšachte existuje veľa písomných dokladov z rokov 1841 - 1850. Pohľad na repertoár a umeleckú úroveň dychovej hudby poskytujú 2 inventáre notového archívu Matice slovenskej. Dokumentujú bohatý rukopisný notový materiál, nadobudnutý počas 10 rokov. Za ten krátky čas obsahoval archív 189 jednotiek hudobných rukopisov. Zachovaný notový archív obsahuje 49 hudobných rukopisov, ktoré sú uložené v zbierke hudobných pamiatok MS.

O zaujímavej histórii tejto kapely si povieme viacej po troch skladbách v podaní DH Sitňanka. Bude to polka Kohútku jarabí, potom Ľud. valčík Na tom Sitne a k tomu ešte polka z názvom Na jeseň. 1,54

2. Kohútku jarabí Ľud./arr.J.Slabák 3,18 (MP3)

3. Na tom Sitne Ľud./arr.A.Hudec 3,36

4. Na jeseň Ľud./arr.J.Baláž 3,15

A.H.: V polovici 19.storočia hrali v dych. hudbe v B. Štiavnici banícki odchovanci rakúskych vojenských kapiel a nižší banskí úradníci. Priamym predstaveným kapely bol správca Hornej Bieber štôlne, viedli sa podrobné účty za výdavky spojené s činnosťou kapely. V roku 1852 bol v kapele vydaný zákaz hrať revolučné piesne, z tohto obdobia sú účty za uniformy pre kapelu, poznáme repertoár, čo hrala na promenádnych koncertoch v mestskej redute. Je tiež známy podrobný zoznam vystúpení z rokov 1858 – 1916, čo je iste celoslovenská rarita. Kapela mala v roku 1852 dvadsať členov, neskôr štyridsať. Zaujímavé informácie sa zachovali aj o repertoári hudby v minulom storočí. Kapela hrávala na baníckych sviatkoch, ľudových veseliciach, na koncertoch v okolí Banskej Štiavnice. Hrávala pochody a polky, ale aj rôzne romances, kuplety, árie, duetá a zbory zo známych oper, operné predohry majstrov ako Rossinni, Verdi, Donizzetti, Gounod a i. V období, keď ešte neexistovali rádiá ani platne, dychová hudba plnila dôležitú funkciu šíriteľa svetoznámej kvalitnej hudby. Samozrejme, hrala aj skladby vtedy populárnych skladateľov: J. Straussa, číslované valčíky, pochody a koncertné skladby K. Komzáka a i.

My sa teraz opäť vrátíme do súčasnosti a vypočujeme si skladby v podaní súčasnej Sitňanky a to – ľudovú pieseň v úprave Jožka Baláža Ešte som nevidel a moju skladbu pre 2 trúbky s názvom Trúbkové mambo, kde sóla na trúbky hrajú bývalý kapelník Pavol Macák a súčasný kapelník Sitňanky Aleš Turčan. 2,10

5. Ešte som nevidel	ľud./arr.J.Baláž	3,18
6. Trompeten mambo	A.Hudec	2,49

A.H.:

V dnešnej dobe sa DH Sitňanka zaraďuje medzi malé dychové hudby, má 12 hudobníkov a 4 spevákov. Svoj región reprezentuje na mnohých podujatiach doma i v zahraničí. Pravidelne sa zúčastňuje na krajskom festivale J. L. Bellu v Kremnici, kde sa umiestňuje v zlatom pásme. V rokoch 2005 a 2007 sa zúčastnila na celoštátnej súťažnej prehliadke v Lednických Rovniach, kde v roku 2005 skončila v striebornom pásme a v roku 2007 už v zlatom pásme. Okrem toho na obidvoch týchto súťažiach získali speváci Sitňanky Miroslav Matušov a Ján Vician ocenenie za pozoruhodný spevácky výkon. V roku 2011 opäť skončila DH Sitňanka v Lednických Rovniach v zlatom pásme a jej kapelník Aleš Turčan získal ocenenie za pozoruhodný sólistický výkon.

V máji 2008 sme spoločne nahráli v B.Štiavnici ich prvé CD-čko, ako hudobný režisér nahrávky som im pomohol nahrat piesne, ktoré dnes počúvame. Počas leta Sitňanka koncertuje v kúpeľných mestách Dudince, Sliač a Sklené Teplice inde. Účinkovala na prehliadke DH vo Svitavách, v Moravskej Třebovej,

na dožinkových slávnostiach v Doxoch a na stretnutí banských miest v Jihlave. V Maďarsku pravidelne účinkuje na festivale dychoviek v Šoproni. V roku 2010 sa zúčastnila na európskom stretnutí banských miest v Péči. V rakúskom Hagenbrunne pravidelne koncertuje už tretí rok za sebou.

Na spomínanom CD nosiči Sitňanky s názvom Na tom Sitne hrá sólo na klarinete v skladbe Acker Bilka Cudzinec na pobreží 16 ročná klarinetistka Monika Lipovská. My si túto známú skladbu teraz vypočujeme. Po nej bude ešte nasledovať ľudová polka s názvom Keď sa ti Janičko. 2,13

7. Cudzinec na pobreží	A.Bilk	2,55
8. Keď sa ti Janičko	ľud./arr.J.Baláž	4,16

A.H.: Kapelníkom Sitňanky bol veľa rokov trubkár a riaditeľ ZUŠ v B.Štiavnici Pavol Macák. Žiaľ, predčasne odišiel do muzikantského neba... My si jeho sólistický výkon môžeme vypočúť v známej skladbe A. Lloyd Webera z muzikálu Mačky s názvom Memory. Sólo na trúbke hrá Pavol Macák. 0,25

9. Memory	A.Lloyd Weber	4,16

A.H.: Vráťme sa ešte trochu do histórie predchodcov súčasnej DH Sitňanka v B.Štiavnici. V roku 1901 vzniká v B.Štiavnici Mestská hasičská hudba, v 30.-tych rokoch 20.storočia zasa dychová kapela Tabakovej továrne. Tieto hudby postupne zanikli, no banícka dych. hudba existuje stále. Od roku 1919 ju vedie odchovanec vojenskej hudby vo Viedni Ján Husárik, od roku 1933 Jozef Fabián, o 3 roky neskôr sa stáva kapelníkom Jozef Chvátaľ, počas vojnových rokov vedie hudbu Jozef Sloboda a profesor hudby Pavol Petrik. Po 2.svetovej vojne vedenie hudby vždy preberajú najschopnejší hudobníci z kapely, postupne sú to Ľudovít Auder, Emil Baraník či Jaroslav Hula. Počet členov kapely sa pohybuje medzi 15 a 25 hráčov. V roku 1978 preberá vedenie DH Rudných baní Jozef Baranyai. Rozširuje rady hráčov kapely o nových mladých inštrumentalistov. Hrávajú najmä v B.Štiavnici, ale aj v širokom okolí na oslavách, výročiach, športových podujatiach, v sprievode Salamander, často hrávajú v kúpeľoch Dudince. Táto kapela je pravidelným účastníkom festivalu DH Jána Levoslava Bellu v Kremnici, kde často interpretovala zmesi baníckych piesní, čím prispela k zachovaniu tejto zvláštnej ľudovej hudobnej kultúry.

Teraz vám zahrá DH Sitňanka ľudový valčík Dolina, kamenný chodníček a polku Vinohrady moje. 1,50

10. Dolina, kamenný chodníček	ľud.	3,53
11. Vinohrady moje	J.Slabák	3,06

A.H.: V roku 1989 si dáva DH v B.Štiavnici meno Sitňanka, preorientováva sa na spievaný repertoár úprav známych ľudových piesní, ale aj skladieb slovenských autorov G.Dusíka, A.Lieskovského a ďalších, v repertoári majú aj skladby moravských alebo českých autorov. Kapelníkom bol spočiatku Timon Turčan, potom veľa rokov žiaľ už nebohý Pavol Macák a ostatné roky vedie kapelu trubkár Aleš Turčan spolu s manažérom kapely Jánom Petríkom. V roku 1997 DH Sitňanka nahrala svoju prvú MC v rozhlasovom štúdiu v B.Bystrici a v roku 2008 CD-čko s názvom Na tom Sitne.

CD-čko nahrávali v zložení: Pavol Macák, Aleš Turčan a Tomáš Ciglan krídlovky, Rudolf Hauser, Monika Lipovská a Slavomír Makovíny klarinety, Roman Rezníček a Dušan Šuhajda tenory, Sprievodné nástroje Ján Petrík, Ján Ivány a Lucia Bôžiková, tuba Oto Doletina a bicie nástroje Ján Salanci. So Sitňankou spievali Dáša Šmikniarová, Magdaléna Hroniaková a mužskí sólisti - Miroslav Matušov a Ján Vician.

V roku 2006 dostala DH Sitňanka Poctu generálneho riaditeľa Národného osvetového centra za dlhodobé udržiavanie a úspešné rozvíjanie tradície dychových orchestrov na Slovensku, výchovu mladej generácie, umeleckú a spoločensky prospešnú prácu. Túto poctu dostali zároveň Pavol Macák a tubista kapely Oto Doletin.

Pred záverečnými piesňami z dielne DH Sitňanka z B.Štiavnice zaželajme tomuto druhému najstaršiemu dychovému súboru na území dnešného Slovenska, aby tak, ako už 171 rokov znie dychová hudba v B.Štiavnici, aby tak neprestajne znela i v rokoch budúcich. To im želá autor dnešnej relácie Adam Hudec.
Dopočutia, priatelia. 2,22

12. Zapadá slniečko	ľud.	2,43
13. Zmes známych ľud.piesní	ľud./arr.A.Hudec	4,36
O. Záverečná zvučka		

---

durata: 58,57